

Студент 4 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розкрито зміст поняття "облікова політика", її сутність та головне призначення в процесі використання підприємством. Обґрунтовано необхідність стандартизації підходу до визначення, запровадження та розкриття сутності облікової політики на підприємствах і в організаціях. Встановлено основні проблеми та труднощі, які виникають у процесі формування облікової політики.

Аннотация. Раскрыты содержание понятия "учетная политика", ее сущность и главное предназначение при использовании предприятием. Обоснована необходимость стандартизации подхода к определению, внедрению и раскрытию сущности учетной политики на предприятиях и в организациях. Определены основные проблемы и трудности, которые возникают при формировании учетной политики.

Annotation. This article reveals the content of the "accounting policy" concept, its essence and the main purpose of its usage by the companies. The need to standardize an approach to defining, establishing and revealing the accounting policy in the companies is grounded. The main problems and difficulties that arise in the process of developing the accounting policy are defined.

Ключові слова: облікова політика, інструмент, Міжнародний стандарт фінансової звітності, підприємство, бухгалтерський облік, фінансова звітність.

Розвиток обліку в Україні відбувається завдяки його адаптації в середовищі Міжнародних стандартів фінансової звітності. МСФЗ не мають точних інструкцій та вказівок, як саме діяти в тій чи іншій ситуації. Перехід організацій до складання фінансової звітності за МСФЗ висунув одне з найважливіших завдань – обґрунтувати теоретичні та практичні аспекти формування відповідної облікової політики.

Оскільки одним із основних документів, що підлягає першочерговій перевірці, є прийнята облікова політика підприємства і далеко не на кожному підприємстві є в наявності такий або подібний документ, що пов'язано з браком інформації (досвіду), то метою даної роботи є розкриття її сутності та значення, визначення поняття "облікова політика" та її змісту.

До основних проблем слід віднести труднощі формування облікової політики, відсутність достатнього досвіду в її формуванні, недооцінювання значущості та важливості правильного формування облікової політики.

Таким чином, вміло побудована облікова політика є одним із найважливіших інструментів управління діяльністю фірми і досягнення поставлених цілей менеджменту.

У практиці бухгалтерського та управлінського обліку багатьох держав термін "облікова політика" як сукупність способів ведення обліку на підприємстві широко застосовується вже тривалий час. В Україні можливість використання підприємствами окремих елементів облікової політики з'явилася в 1993 р., після затвердження "Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності", в якому було передбачено, що підприємства та організації можуть самостійно встановлювати організаційну форму бухгалтерської роботи, визначати форму та методи бухгалтерського обліку, розробляти систему внутрішньовиробничого обліку, звітності та контролю, визначати права працівників на підпис документів. Саме поняття "облікова політика" увійшло в сучасну науку і практику вітчизняного бухгалтерського обліку в 1999 р. із прийняттям Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та пакета національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Воно є ключовим у системі Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ), що обумовлено самою ідеєю стандартизації обліку та звітності [1].

Слід звернути увагу на те, що серед науковців немає єдиної думки щодо визначення терміна "облікова політика". Одна група авторів тлумачить облікову політику як сукупність способів ведення бухгалтерського обліку, які були обрані підприємством [2]. Друга група під обліковою політикою розуміє принципи і правила ведення бухгалтерського обліку в певній організації [3]. Третя група дотримується думки, що облікова політика – це сукупність форм і методів ведення бухгалтерського обліку на підприємстві [4].

Тлумачення поняття "облікова політика" як у МСФЗ, так і в українському законодавстві передбачає, що підприємство до початку звітного періоду вибирає в межах, установлених стандартами або іншими нормативними документами, певні методи, методики, способи оцінки, форми організації обліку, які використовуються ним для ведення поточного обліку і складання фінансової звітності. З одного боку, це забезпечує однозначність тлумачення показників фінансової звітності, а з іншого – створює умови для здійснення фінансового менеджменту.

Потрібно зауважити, що питання облікової політики підприємства не відпрацьоване достатньо в теоретичному плані. Щоб донести його до практики облікової політики підприємства, доцільно розробити окремий нормативний документ П(С)БО "Облікова політика". Прикладом може бути Положення з бухгалтерського обліку "Облікова політика організації", яке затверджене Міністерством фінансів Російської Федерації (від 9 грудня 1998 р.). У ньому чітко окреслено, як має визначатися облікова політика, порядок її розкриття та внесення змін. Стандартизація підходу до визначення, запровадження і розкриття сутності облікової політики на підприємствах і в організаціях впорядкує ведення бухгалтерського обліку, не обмежуючи суб'єктів господарювання у виборі передбачених нормативною базою способів, методів і форм бухгалтерського обліку.

- 1) повноту відображення в бухгалтерському обліку всіх фактів господарської діяльності;
- 2) відображення у бухгалтерському обліку фактів господарської діяльності, виходячи не тільки з їх правової форми, але й з економічного змісту фактів і умов господарювання;
- 3) тотожність даних аналітичного обліку оборотам і залишкам. За відповідними рахунками синтетичного обліку на перше число кожного місяця, а також показниками бухгалтерської звітності даним синтетичного та аналітичного обліку;
- 4) раціональне та економне ведення бухгалтерського обліку, виходячи з умов господарської діяльності та величини підприємства [5].

Формування облікової політики доцільно здійснювати в тісному взаємозв'язку з податковим плануванням. Особлива увага повинна бути приділена процедурі формування облікової політики на підприємствах. У ній повинні брати участь фахівці не тільки бухгалтерської служби, але й інших функціональних підрозділів і служб, у тому числі фінансової, юридичної, відділу внутрішнього аудиту, ревізійної комісії.

Основне призначення і головне завдання прийнятої облікової політики – найбільш раціонально і коректно відобразити діяльність організації, сформувати повну, об'єктивну, достовірну, корисну для прийняття ефективних економічних рішень інформацію про неї.

Насамкінець можна зробити такий висновок. Питанню облікової політики в літературі дійсно приділяють значну увагу. Підходи, визначені в Законі "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, набули подальшого розвитку, поглиблення та розширення. Історична обумовленість облікової політики, дослідження методологічної та організаційної сутності облікової політики, її вплив на результати фінансово-господарської діяльності ще раз підтверджують її значущість і необхідність.

Однак, характеризуючи формування та прийняття облікової політики в Україні, слід зазначити, що вона лише взяла правильний курс у цьому напрямі, але не набула достатньої кількості знань і досвіду для повноцінного використання облікової політики у своїй діяльності, що і є одним із найважливіших завдань, яке необхідно вирішити в найкоротший термін, оскільки облікова політика є невід'ємною частиною успішної діяльності підприємства.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Партин Г. О. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посібн. / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, М. В. Корягін. – 2-ге вид., стереотип. – Львів : Магнолія – 2006, 2007. – 240 с. 2. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / М. Т. Білуха. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 690 с. 3. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посібн. / В. В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2006. – 526 с. 4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 535 с. 5. Лишиленко О. В. Бухгалтерський управлінський облік : навч. посібн. / О. В. Лишиленко. – К. : Вид."Центр навчальної літератури", 2006. – 254 с.